

Valsts augu
aizsardzības dienests

ZIŅU LAPA

Informācija sagatavota Valsts augu aizsardzības dienestā - www.vaad.gov.lv, tālr. 67550923, 67550921

Nr.14
2017.gada
16.JUNIJS

INFORMĀCIJA

Smiltsērķšķu stādaudzētājiem un komercdārzu ierīkotājiem!

Tirgojot smiltsērķšķu stādus komercdārza ierīkošanai nav nepieciešams pievienot augu etiķetes

Ar 2017.gada 7.februāri, stājoties spēkā jaunajiem [MK noteikumiem par pavairojamā materiāla apriti](#), smiltsērķšķi vairs netiek pakļauti atbilstības pārbaudei.

Turpmāk tirgojot smiltsērķšķu stādus komercdārza ierīkošanai nav jāpievieno augu etiķetes, līdz ar to smiltsērķšķu audzētājiem vairs nav nepieciešama obligāta reģistrācija Valsts augu aizsardzības dienesta (VAAD) uzturētajā Fitosanitārajā reģistrā.

Kaut arī smiltsērķšķi vairs netiek pakļauti fitosanitārajai kontrolei, to kvalitātei un ražai pastāv būtiski draudi, ko var izraisīt smiltsērķšķu raibspārnmuša (*Rhagoletis batava*).

Audzētāju un pircēju drošībai kā apliecinājums par stādu kvalitāti var kalpot VAAD inspektora sastādītais pārbaudes akts par vispārējo fitosanitāro kontroli reģistrētajā stādaudzētavā, līdz ar to VAAD aicina smiltsērķšķu audzētājus, kas reģistrēti VAAD uzturētajā Fitosanitārajā reģistrā, nestāties no tā ārā.

Smiltsērķšķu raibspārnmuša

Bojājums. Kāpurs izēd ogas mīkstumam, tās pamazām deformējas, kļūst mīkstas, sažūst, nobrūnē un pārtikai nav derīgas. Liela daļa šādu ogu paliek zaros līdz nākamajam pavasarim, bet neliela daļa – nokrīt zemē. Smiltsērķšķu raibspārnmuša invadē un bojā tikai smiltsērķšķu ogas.

Bioloģija. Mušas izlidošanu vasaras sākumā veicina saulains, silts laiks ar vidējo gaisa temperatūru > +19°C. Apmēram divas nedēļas pēc izlidošanas sākas olu dēšana, kas parasti ilgst no jūnija otrās puses līdz jūlija beigām. Viena mātīte var izdēt 200 līdz 400 olas. Tikko izšķīlušies kāpuriņi ir ļoti sīki un caurspīdīgi, tāpēc tos grūti pamanīt. Kad viena oga izēsta, kāpurs pāriet uz nākamo ogu. Viens kāpurs var invadēt pat 4-5 ogas. Ziemā pupārijs augsnes virskārtā, visbiežāk 1-6 cm dziļumā. Lielākā daļa no pupārijiem nākamajā pavasarī iekūņojas un vasarā izlido jau kā pieaugusi muša.

Ierobežošana.

1. Izlikt dzeltenos līmes vairogus. Ar šo metodi var noteikt, kad mušas sāk izlidot, cik liela ir to populācija, kā arī mehāniski izķert daļu no mušām.

2. Savākt un iznīcināt bojātās ogas tiklīdz parādās pirmās bojājuma pazīmes, kas parasti ir ogu krāsošanās sākumā. Ar kāpuriem invadētās ogas nekādā gadījumā nedrīkst nomest dārzā vai izbērt kompostā, jo kāpuri iekūņosies, nākamajā gadā izlidos jaunas mušas un attīstības cikls sāksies no sākuma.

3. Vasaras sākumā augsni zem smiltsērķšķu vainagiem var apklāt ar agrotīklu, smalku tīklu (*tīkla acs* cauruma izmērs

Lai neienestu kaitēkli jaunās platībās, stādāmo materiālu nedrīkst ņemt no ražojošiem smiltsērķšķu stādījumiem, kurā kaitēklis jau ieviesies. Stādi jāiegādājas specializētajā kokaudzētavā, kur stādi tiek audzēti atsevišķi no ražojoša stādījuma.

maksimāli 1,3 mm) vai melnu polietilēna plēvi bez caurumiem un atverēm, lai nepieļautu mušu izlidošanu un oļu sadēšanu. Seguma malas ir jāierok 10 cm dziļumā un labi jānostiprina, lai mušas nevar izlīst ārā un segums jānoņem tikai jūlija beigās, kad mušu izlidošana būs beigusies.

4. Ražojošu krūmus var apsegt ar tīklu (tīkla acs cauruma izmērs ne lielāks par 1,3 mm) un nostiprināt ap stumbru, lai nepieļautu mušu piekļuvi ogām. Tīkli jāuzliek un jānostiprina pirms mušas sāk izlidot no ziemšanas vietām un kad augļi ir sasnieguši 50 % no raksturīgā lieluma (AS 75). Tīklus noņem tikai smiltsērķšķu vākšanas laikā.

5. Vasaras sākumā augsni zem vainagiem var mulčēt ar nopļautu zāli. Tā ir efektīva metode, ja zāles mulču noklāj biežā slānī (vismaz 10-15 cm) stipri pieblīvējot, tādā veidā radot barjeru, lai mušas nevar izlīst ārā.

6. Dažās valstīs praktizē smiltsērķšķu zaru apgriešanu - kaitēkļa badināšanu ar mērķi lai nākamajā gadā nepaliek ražojoši dzinumi, uz kuriem veidosies ogas un, attiecīgi, smiltsērķšķu raibspārnmušai nebūs kur sadēt savas oļņas.

Plašāka informācija par raibspārnmušu: <http://noverojumi.vaad.gov.lv/images/Raibsparnmusa.pdf>

Informācija par smiltsērķšķu apsekojumiem un konstatētajiem kaitīgajiem organismiem: <http://noverojumi.vaad.gov.lv/karte>